

Театр про свободу, радство й планетарне єднання народів

У непростих умовах гібридної війни Львівський національний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької відходить від стереотипів дорогих вистав і тішить публіку своїм мистецтвом, пропонуючи нові культурно-розважальні й просвітницькі проекти. Уже понад рік художнім керівником театру є Василь ВОВКУН – народний артист України, відомий український режисер, сценарист масових культурних видовищ, кандидат культурології, професор кафедри режисури НАККМ. Про те, які вистави й мистецькі дійства вже відбулися на оперній сцені протягом року, і про те, чого слід очікувати глядачеві найближчим часом, наша розмова з ним.

– Кожен глядач, який приходить до театру, вмотивований оксамитовому кріслі, в передчутті приємних емоцій дивиться на сцену з однією думкою: чим сьогодні порадує його серце артисти, що нового він тут побачить і почує. Чи вдається вам як художньому керівникові та всьому колективові театру відчувати потреби глядача в час цих тривожних подій, які відбуваються доволі нас?

– Я прийшов у театр під час війни, а це свого роду такий театр воєнних дій, позбавлений будь-якої логіки. Одні люди в ресторани п'ють-гуляють, а за кілька метрів українські бійці гинуть від куль сепаратистів і найманців. Нині вже весь світ констатує, що зайшов у глухий кут. Тому для кожного важливо займатися тим, що вміє робити найкраще. Для мене важливо те, що я маю можливість займатися творчістю. А український чинник у цій війні – той жертвний громадянський рух, який проявився в нашій країні й спонукає кожного до дії – служити своєму народові.

У минулому сезоні нам вдалося вийти за межі оперної сцени й перед театром на площі відкрити дійство новим проектом «Борітеся – поборете!», де прозвучала кантата-симфонія Станіслава Людкевича «Кавказ». У цьому дійстві виступила численна група артистів театру: хор, симфонічний оркестр, балет,

оперні солісти. Постановка відбувалася просто неба, зібрала багато глядачів, бо за своєю суттю була не лише видовишною, а й культурно-просвітницькою, несла ідею свободи людини від рабства.

У нашому столітті рабство набирає нових підступних форм, але суть його не міняється. І тільки внутрішня свобода людини долає будь-який страх. Тому такими актуальними були святкування ювілеїв двох світоців свободи – Тараса Шевченка та Вільяма Шекспіра. За драмами Шекспіра поставили балетний триптих «Перевтілення». До нього ввійшли «Ромео і Джульєтта» та «Гамлет» на музику Чайковського й «Перевтілення» на музику Бріттена.

Ювілей Шевченка був позначений у театрі постановкою кантати-симфонії Станіслава Людкевича «Кавказ», яку здійснив диригент, заслужений артист України Мирон Юсипович. У цей ювілейний рік митрополита Андрея Шептицького театр підготував кантату композитора Мирослава Волинського «Я тебе кличу!», яка прозвучала не тільки у Львові, а й у Києві.

– Львів – туристичне місто. На кого робить ставку театр: на туриста чи постійного глядача?

– Чи маємо ми в театрі постійного глядача? Я часто сам собі ставлю це запитання. Напевно, ні. Це щось з усталеного минулого часів застою. Адже ми всі змінилися, нас полони-

ли не лише інтернет-швидкість і її віртуальні мандрівки. Люди реально багато їздять, міняють місце проживання, пізнають світ і змінюють свої вподобання. Часто працюють за кордоном, мають можливість там відвідувати концерти й театри. Згодом повертаються й укотре відкривають для себе свій театр. Саме для цього ми всі намагаємося працювати так, щоб привернути глядача в театр. І нам це вдається.

Усі туристи, які приїждять до Львова, прагнуть побувати в театрі

■ ДОВІДКА

XXV Фестиваль імені Моцарта у Варшавській камерній опері відкрився оперою «Весілля Фігаро». Польська преса відзначила постановку українського режисера, назвавши її «доказом пошуку нових задумів на моцартівському фестивалі»: «Василь Вовкун старанно відтворив ситуації, описані в лібрето, додав власні ідеї – наприклад, червону накидку, яка ... стає плахтою для бика, а Фігаро, як тореадор, хоче змусити з її допомогою до битви уявного графа. У дальших сценах з'являється навіть син графської пари й нага модель, бо з'ясовується, що Альмавіва є художником-аматором...», «Василь Вовкун нагадав нам, що дія відбувається в Севільї, і використав у виставі все, що пов'язане з андалузським фольклором: спосіб співу, танець, одяг і поведінку».

опери та балету. Минулого Різдва ми влаштували виставу-містерію. Лейтмотивом були слова з церковного гімну «З нами – Бог! Розумійте, народи!». Це нове непобутове фольклорне дійство, де колядки співали не лише українською, а й німецькою, англійською й рефреном йшла одна й та сама фраза «З нами Бог! Розумійте, народи!», котра звучала як бажання об'єднати довкола України всі народи. Не можу сказати, що це було зрозуміло в усій своїй глибині й суті. Та цього року ми знову поставимо різдвяну виставу: типажі доповнимо, й усе звучатиме особливо по-новому, в дусі часу. Адже для всієї планети й для кожного народу вже розпочалася програма активних дій.

– Новий рік – ювілейний рік Моцарта. А Львів – місто, пов'язане з його родиною. Чи знайде цей факт місце для відображення в сценічних проєктах або виставах?

– Я вважаю, що в Україні театри мало уваги приділяють опері Моцарта. Адже він неперевершений модерніст цього жанру. У Львові вже не один рік йде опера «Чарівна флейта», однак у Моцарта є такі шедеври, які публіка обожає. Це «Весілля Фігаро», «Дон Жуан». Нещодавно у Варшаві відбувся XXV Фестиваль імені Моцарта. Вже кілька років організатори цього популярного в Європі фестивалю запрошують для нових постановок режисерів з інших країн. Цьогоріч вибір пав на Україну, відтак мені вдалося здійснити у Варшаві постановку «Весілля Фігаро». На цей спектакль були добрі відгуки преси.

Вдався нам і спільний проєкт театру й оперної студії Львівського музичного інституту, де я викладаю, «Дон Жуан». Саме Моцарт підказав нам концепцію й стилістику вистави. У лютому нового року вона ввійде до репертуару театру. Маю надію, що вистава не залишить байдужим глядача.

Час зумовлює зміни, нові підходи до постановок української оперної класики. Глядач побачить нову концепцію опери «Наталка Полтавка», нового звучання набудуть «Запорожець за Дунаєм», «Лис Микита», а також «Украдене щастя». У задумах балет про скульптора Георга Пінзеля – це спільний проєкт із польським режисером-постановником.

У театрі є проєкти, які мають історію, і такі, що тільки-но народилися й вже мають своїх прихильників. Це конкурс хореографів «Балет-фест» (він буде продовжений), це традиційний Міжнародний фестиваль оперного мистецтва імені Соломії Крушельницької. Цього разу з 15 до 22 листопада глядачі побачили одразу п'ять вистав: «Мадам Баттерфляй» Д. Пуччіні, «Аїда» та «Травіата» Д. Верді, «Кармен» Ж. Бізе, а також балет «Повернення Баттерфляй» Д. Пуччіні-М. Скорика. Саме в згаданих операх колись блискуче зіграла Соломія Крушельницька.

Підручник про те, як творити видовища

Сучасні митці, художники, режисери – творчі особистості, які влаштовують різноманітні масові культурні дійства, часто звертаються до життєдайних витоків національного ейдосу українського народу. Серед них – режисер Василь Вовкун, який щойно видав підручник для студентів «Мистецтво режисури масових видовищ». Він у доступній формі виклав теорію культури та масової культури, теорію і практику режисури ХХ століття, а також розповів про технічні засоби масових видовищ.

Василь Вовкун поставив 300 мистецьких дійств. Одна з його найзворушливіших режисерських робіт – всеукраїнська акція «Засвіти свічку» в пам'ять про жертв Великого Голоду в Україні. Усі учасники скорботної ходи несли в руках маленькі глиняні горщики з пшеницею і світлом лампадки, завиті вічно-зеленим барвінком. Цю давню українську традицію хліборобів, яка належить до похоронного обряду, режисер побачив на Буковині.

«Різдвяна історія»

«Весілля Фігаро» (Варшава, Польща)

«Бал-маскарад»